

Het christendom heeft vaak van de nood een deugd gemaakt, maar nog vaker het omgekeerde.

KARLHEINZ DESCHNER

1923:
Verbod op promotie van abortus

De wet van 20 juni 1923 verbood alle publiciteit rond anticonceptiva en abortus. Ze was het gevolg van een wetsvoorstel dat de christendemocratische premier Henry Carton de Wiart anderhalf jaar eerder indiende. Er volgde een lange discussie in het parlement. Uiteindelijk werd de wet toch gestemd, met als gevolg de wijziging van twee artikelen uit het Strafwetboek. 'Aanzetting tot vruchtafdrijving' en 'propaganda tot het voorkomen van zwangerschap' werden strafbaar. Pas in 1973 werden deze artikelen weer gewijzigd.

‘Het is de taak welke aan de maatschappij is opgelegd om in te grijpen tegen de praktijken en tegen eene verderfelijke propaganda, waar niets minder wordt beoogd dan de levensbronnen zelf te stremmen,’ stelde Carton de Wiart in 1922.

En verder: ‘Wat men dient te stremmen, is elke inbreuk op de zedelijkheid; waar het inzicht blijkt om geboorten te verhinderen, om de driften aan te wakkeren, om lucht te geven aan geilheid ten nadeele van het menselijk geslacht, zal er reden tot beteugeling bestaan.’

Een mens moet wel een zeer armzalige moraal hebben, indien hij een godsdienst nodig heeft om oprecht te zijn.

NINON DE LENCLOS

1894:
Vrij Onderzoek aan de ULB

In 1856 werd de term 'Libre Examen' of Vrij Onderzoek voor het eerst gebruikt in een tekst van de Union des Anciens Etudiants de l'Université Libre de Bruxelles. In 1894 volgde de opname van dit principe in de statuten van de universiteit. Artikel 1 stelde dat onderwijs bij de ULB op Vrij Onderzoek gebaseerd was. Later volgde de beroemde stelling van de Franse wiskundige Henri Poincaré 'Het denken mag zich nooit onderwerpen'. Het in 1890 geschreven studentenlied Le Semeur illustreerde de vrijzinnige standpunten van de ULB. Het werd al snel de hymne van de hele universitaire gemeenschap.

1919

Het Algemeen Enkelvoudig Mannenstemrecht wordt ingevoerd

1919

Het nationaal vrijdenkerscongres eist de legalisering van crematie, de laïcisering van het leger en de welzijnssector en de afschaffing van de religieuze eedformule bij rechtspraak

1923

De wet van 20 juni verbiedt alle publiciteit rond anticonceptiva. Deze blijft tot in 1973 van kracht

1932

De vrijzinnigen krijgen zendtijd op de NIR.

Leopold III.

1948

Volwaardig stemrecht voor vrouwen

1950

Een volksraadpleging spreekt zich uit over de terugkeer van Leopold III

1894

De ULB neemt het principe van Vrij Onderzoek in haar statuten op

1895

Oprichting van de socialistisch getinte Vlaamse Vrijdenkersfederatie, die in 1951 de Vrijdenkersunie wordt

1905:

Loi de Séparation

Tegen 1900 volgde de Franse regering een antikerikaal beleid. Vanaf 1901 konden kloosterorden en katholieke congregaties niet langer erkenning door de overheid aanvragen en andere kregen het label 'non-autorisé' opgeplakt. De spanningen met de Kerk leidden in 1904 tot de verbreking van de diplomatieke banden met het Vaticaan. Een jaar later werd het concordaat dat Napoleon in 1801 met de Heilige Stoel had afgesloten eenzijdig opgeblazen. Met de afkondiging van de Loi de Séparation op 9 december 1905 waren Kerk en Staat in Frankrijk voortaan volledig van elkaar gescheiden.

9 december
Loi de
Séparation
des Églises
et de l'État

1905

Schijnproces en executie van Francisc Ferrer in Barcelona

1909

De scheiding van Kerk en Staat, cartoon van Pépin. Collectie van Jean-Bernard Lalaux en Guillaume Doizy.

Eerste Wereldoorlog
1914-1918

Het Kerkelijk Wetboek wordt afgekondigd en herzien in 1983

1917

1909:
Francisc Ferrer

In 1909 werd de Catalaanse pedagoog, vrijdenker en vrijmetselaar Francisc Ferrer i Guàrdia er ten onrechte van beschuldigd aanstichter te zijn van anarchistische rellen in Barcelona. Na een schijnproces werd hij door een militaire rechtbank ter dood veroordeeld en gefusilleerd. De internationale protesten waren groot, vooral van vrijzinnige en socialistische zijde. Tal van scholen en straten werden naar Ferrer genoemd. In 1911 droeg de vrijmetselaarsloge Les Amis Philanthropes ertoe bij dat in de Brusselse binnenstad een monument werd opgericht. Sinds 1984 staat dit op de Rooseveltlaan, tegenover de ULB. Ferrer werd door de Spaanse overheid al in 1912 gerehabiliteerd.

Beurscrach in New York gevolgd door wereldwijde recessie

1929

Tweede Wereldoorlog
1939-1945

Oprichting van de Verenigde Naties

1945

1946: Humanistisch Verbond in Nederland

In 1946 werd in Nederland door enkele intellectuelen het Humanistisch Verbond opgericht. Initiatiefnemers waren Jaap Van Praag, die in 1943 de grondbeginselen van het 'sociaal humanisme' publiceerde, en Garmit Stuiveling. Tussen 1946 en 1950 bleef de Nederlandse invloed in Vlaanderen beperkt tot de aansluiting van een beperkt aantal individuele leden, zoals Gerard Walschap en Frans Dille. Een bescheiden poging om in 1948 tot een afdeling Vlaanderen te komen mislukte. Het bleef wachten tot 1950.

In Nederland wordt het Humanistisch Verbond opgericht

1946

De Verenigde Naties

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

1948

